[1]पाणिसर्ग्या रज्जुः, [2]समवसर्ग्या, [3]स्रक् , [4]स्रज्वा इमानि रूपाणि इति विशेषः। सनि [5]सिसृक्षकः-क्षिका इति रूपम्। यङि [6]सरीसृजकः-जिका इति रूपम्।

(1916) " सृज विसर्गे " (VI-तुदादिः-1414. सक. अनि. पर.)

' ....**सर्गे** सृज्यते **सृजतीति** च।' (श्लो. 62) इति **देवः**।
मुण्डकोपनिषदि (1-1-7) **सृजते** इति प्रयोगात् आत्मनेपदमपि इति ज्ञेयम्।
सर्जकः-र्जिका, सर्जकः-र्जिका, [7]सिसृक्षकः-क्षिका, सरीसृजकः-जिका ;
इत्यादीनि रूपाणि सर्वाण्यपि आदादिकशुद्धर्थकमृजू (1302) धातुवत् ऊह्यानि।
[8]सृज्यम्, [9]संसर्गी[A], [10]पाणिसर्ग्या रज्जुः, अवसर्गः-विसर्गः, उपसर्गः,

---

1. 'पाणौ **सृजे**र्ण्यत्—' (वा. 3-1-110) इति ण्यत्प्रत्ययः, ऋदुपधलक्षणस्य क्यपोऽपवादः। 'चजोः—' (7-3-52) इति कुत्वम्। पाणिभ्यां सृज्यते इति **पाणिसर्ग्या** रज्जुः।
2. 'समवपूर्वाच्च' (वा. 3-1-110) इति सम्, अव इत्युपसर्गयोरप्युपपदयोः **सृजेः** ण्यत् भवति।
3. 'ऋत्विक्दधृक्**स्रक्**—' (3-2-59) इति धातोः कर्मणि क्विन्प्रत्ययः अमागमश्च निपात्यते। तेन रूपमेवम्। सृजन्ति तामिति **स्रक्** माला।
4. '**सृजे**रम् च' (द. उ. 6-67) इति क्वनिप्प्रत्ययः, अमागमश्च। सृजति सृज्यते वा **स्रज्वा**=तन्तुसृक्। प्रत्ययस्य कित्वात् अमागमेऽप्राप्ते विधानार्थम् सूत्रे 'अम् च' इत्युक्तम्।
5. 'हलन्ताच्च' (1-2-10) इति सनः कित्वात् अमागमो न, नापि गुणः। 'व्रश्चभ्रस्ज-**सृज**—' (8-2-36) इति जकारस्य षत्वे, 'षढोः कः सि' (8-2-41) इति तस्य ककारे, 'इण्कोः—आदेशप्रत्यययोः' (8-3-57 ; 59) इति सनः सकारस्य षकारे च रूपमेवम्।
6. यङन्ते सर्वत्र 'रीग् ऋदुपधस्य च' (7-4-90) इति रीगागमः।
7. 'हलन्ताच्च' (1-2-10) इति सनः कित्वान्नामागमः, नापि गुणः।
8. 'ऋदुपधात्—' (3-1-110) इति क्यपि रूपमेवम्।
9. 'संपृचानुरुधाङ्यमाङ्यसपरिसृ**संसृज**—' (3-2-142) इति तच्छीलादिषु कर्तृषु घिनुण्प्रत्यये 'चजोः—' (7-3-52) इति कुत्वे च रूपमेवम्।
10. पाणिभ्यां सृज्यते इति **पाणिसर्ग्या** रज्जुः। 'पाणौ **सृजेः**—' (वा. 3-1-110) इति ण्यति, 'चजोः—' (7-3-52) इति कुत्वे च रूपमेवम्।

A. '**संसर्गी** परिदाहीव शीतोऽप्याभाति शीकरः।' भ. का. 7-8.